

UKRAYNA ÜLKE VE PAZAR ARAŞTIRMASI

Başkent : Kiev

Yüzölçümü : 603.700 km²

Nüfus : 44.8 Milyon (2012 itibariyle)

Konuşulan dil : Ukraynaca, Rusça, Tatarca

Din : %85'i Ortodoks Hıristiyan, %10'u Grek-Katolik, %3'ü Protestan , %1,3'ü Yahudi ve %0,7'si Müslüman

Etnik Grup Yapısı : %71'i Ukraynalı, %24'ü Rus, Kalan %5'i ise Belarus, Yahudi, Kırım Tatarı, Kazan Tatarı, Moldovalı, Polonyalı, Macar, Romen, Rum, Alman, Bulgar ve Ermeni'dir.

Eğitim : Okur-yazar oranı %99,7'dur.

GSMH : 335.4 milyar dolar (2012 itibariyle) Para Birimi : Hrivyna (UAH) 1Dolar = 8.156 UAH
1EUR = 10.532 UAH (Temmuz 2013 itibariyle)

Sınır komşuları: Belarus, Rusya Federasyonu, Polonya, Slovakya, Macaristan, Romanya ve Moldova

Büyük şehirleri: Kiev (3,6 milyon), Donetsk (2 milyon), Dnipropetrovsk (1,8 milyon), Harkov (1,7 milyon), Odessa (1,5 milyon), Lviv (1,5 milyon)

Ukrayna'nın genel ekonomik durumu Ukrayna geniş ve verimli toprakları, zengin maden ve kömür kaynakları, güçlü sanayisi, akademik kurumları ve araştırma kadroları ve iyi eğitilmiş işgücüsüyle oldukça yüksek bir ekonomik potansiyele sahiptir. Demir-çelik, enerji, savunma, makine imalat, kimya ve hafif sanayi alanlarında gelişmiş olan Ukrayna'da tarım sektörü de güçlüdür. Topraklarının yaklaşık %70'i ekilebilir arazidir.

2000'li yıllarda küresel piyasalarda hammadde ve çelik fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak ciddi bir gelişme kaydeden Ukrayna ekonomisi, hem enerji ve doğal gazı bağımlı oluşunun, hem de sanayisinin yeniden yapılanma ihtiyacının getirdiği mali yüklerden dolayı istikrarlı bir yapıya kavuşamamıştır. 2008'de başlayan küresel krizden doğrudan etkilenen Ukrayna ekonomisi 2009'da %15 oranında küçülmüş ve mali darboğazlarını aşmak için 2010 Ağustosunda IMF ile 15 milyar dolarlık bir Stand-By Anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmanın

yanı sıra en önemli ithal kalemi olan doğalgaz fiyatlarında indirime gitmesi için Rusya ile ciddi bir pazarlık yapmıştır. Ekonomik sıkıntılar yapısal olarak aşılmamakla birlikte bu anlaşmaların da katkısıyla Ukrayna ekonomisi yeniden büyümeye başlamıştır.

UKRAYNANIN COĞRAFI KONUMU

Ukrayna, Doğu Avrupa'da bir ülkedir. Kuzeyinde Beyaz Rusya, kuzey doğusunda Rusya Federasyonu, batısında Polonya ve Slovakya, güney batısında Macaristan, Romanya ve Moldova, güneyinde ise Karadeniz ve Azak Denizi vardır. Ukrayna'nın iklimi, ılıman-kara iklimidir. Ukrayna Türkiye'den biraz soğuktur. Ukrayna'nın büyük şehirleri Kiev, Odessa, Donetsk, Lviv, Simferopol, Harkovdur.

SİYASİ YAPI

Ukrayna'nın tarihi Kiev 9.yy.da kurdukları kent devletine kadar uzanmaktadır. Bu devlet 13. Yy.da Tatarlar, daha sonra da Polonya ve Litvanya tarafından işgal edilmiş, 1654 yılında Ruslarla yaptıkları Pereyaslav Anlaşması sonucunda tamamen Rus İmparatorluğunun kontrolüne girmiştir. Bu arada sık sık cephe değiştiren Ukrayna Kozakları 1648-1654 ve 1670'ler civarında kısa sürelerle Osmanlı himayesi altına girmiştir. Ukrayna 1922'de SSCB'ne dahil olmuştur. Sovyetler Birliğinin dağılması sonucunda 24 ağustos 1991 tarihinde bağımsızlığını ilan eden Ukrayna'da 1991 Aralık ayında yapılan seçimler sonucunda Kravchuk Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve Parlamento ülke yönetiminde söz sahibi olan üç temel organdır. Ukrayna Anayasası 28 Haziran 1996 tarihinde kabul edilmiştir. Parlamento 450 üyeye sahiptir. Parlamento seçimleri 4 yılda bir, Cumhurbaşkanı seçimleri 5 yılda bir yapılır. Leonid Kuçma Temmuz 1994'den bu yana Ukrayna Cumhurbaşkanıdır. Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından atanmakta, bu atama Parlamento tarafından onaylanmaktadır. Ukrayna yönetim tarzı itibariyle 24 bölge, bir özerk cumhuriyeti (Kırım) ve bölge statüsünde iki kentten (Kiev ve Sivastapol) oluşmaktadır.

EKONOMİK YAPI

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Ukrayna, ekonomisinin yeniden yapılandırılmasında gecikmeler yaşamış, ekonomisinde düzelme 2000'li yıllarla beraber başlamıştır. Ekonomisi çelik gibi emtia fiyatlarına ve dış finansmana bağımlı olan Ukrayna ekonomisi küresel ekonomik ve mali krizden en çok etkilenen ülkelerden olmuştur. Ekonomisi dış talebe bağılı olan Ukrayna, dış talebin düşmesi sonucu ihracat hacminde daralma yaşamıştır. Ayrıca özel tüketim harcamaları da ülkede reel ücretlerin düşüşü, işsizliğin artması, kredi hacminin daralması ve ülkenin para birimi olan Grivna'nın değer kaybetmesi sonucunda daralmaktadır.

Temel Ekonomik Göstergeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GSYİH (milyar dolar)	180	117,2	137,9	156,1	163,7	163,8
Kişi Başına GSYİH (dolar, cari fiyatlarda)	3.913	2.563	3.014	3.491	3.958	3.958
Kişi Başına GSYİH	7.363	6.367	6.716	7.252	7.404	7,748
Reel GSYİH (%)	2,4	-14,8	4,2	5,2	0,2	1,8
Tüketici Fiyatları Enflasyonu (ort.; %)	22,3	12,3	11,5	10,6	9,4	9,4
İhracat (milyar dolar)	67,0	39,7	51,4	69,4	68,7	72,4
İthalat (milyar dolar)	85,4	45,4	60,7	83,2	84,6	91,9
Cari İşlemler Dengesi (milyar dolar)	-12,7	-1,7	-2,9	-10,2	-14,4	-12,4
Döviz Kuru (Grivi: dolar) (yıl sonu)	7,70	7,99	7,96	7,99	7,99	8.70
Kayıtlı İşsizlik Oranı	6,4	6,4	8,1	7,9	7,7	7,7
Uluslar arası Rezervler (milyon dolar)	31.540	26.510	34.580	31.790	24.410	32,740

NÜFUS VE İŞ GÜCÜ YAPISI

Toplam nüfusu 46 milyondur. Nüfusun %73'ü Ukraynalı, %22'si Rus, %5'i ise Beyaz Rus, Yahudi, Kırım Tatarları (toplam nüfusun %0,5'i veya 250,000 kişi), Kazan Tatarı, Moldovalı, Polonyalı, Macar, Romen, Rum, Alman, Bulgar ve Ermeni'dir. En büyük şehirleri başkent Kiev (3,6 milyon), Donetsk (2 milyon), Dnipropetrovsk (1,8 milyon), Kharkiv (1,7 milyon), Odessa (1,5 milyon), Lviv (1,5 milyon)'dir. Ukrayna'da okuma yazma oranı %99,7 olup, nüfusun % 11'i üniversite veya yüksek okul mezunudur. Ukrayna'da yaklaşık 1.000 adet üniversite ve yüksek okul bulunmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık

Ukrayna, verimli topraklara ve uygun iklim koşullarına sahip, tarım alanında dünyada en yüksek üretim potansiyeline sahip ülkelerden biridir. Ülke topraklarının yaklaşık % 55'i (33 milyon hektar) ekilebilir tarım arazisidir. Eski SSCB döneminde; tahıl üretiminin %24'ünü, şeker pancarı üretiminin %58'ini ve et ve süt üretiminin %25'ini tek başına karşılayan Ukrayna'nın şu andaki önemli tarım ürünleri tahıl, patates, şeker pancarı, ayçiçeği, soya fasulyesidir. Aynı zamanda başta ayçiçeği olmak üzere bitkisel yağlarda da eskiden olduğu gibi BDT ülkeleri içerisinde en büyük üretici konumundadır.

Sanayi

Doğal kaynaklarının zengin oluşu ve Sovyet dönemindeki planlama Ukrayna'yı sanayi sektöründe, her ne kadar eski ve enerji yoğun teknolojiye sahip olsa da, belirli bir gelişmişlik düzeyine getirmiştir. Ülkenin gelişmiş demir ve çelik sanayi eski SSCB'nin dökme demir üretiminin %50'sini, çelik üretiminin %40'ını ve çelik boru üretiminin %25'ini karşılamaktaydı. Yine mineral gübre üretiminin %21'ini karşılayan, bunun yanında özellikle lastik, plastik ve gübre üretiminde deneyimli bir kimya sanayi tecrübesine sahipti. Sovyetler Birliği döneminde Ukrayna'da, ağır sanayi ve savunma sanayi ön planda yer almış, ancak bağımsızlıkla birlikte merkezi otorite dağılmış ve piyasa mekanizmasının geliştirilmesinde güçlüklerle karşılaşmıştır. 1993'ten itibaren Ukrayna sanayisi yapısal değişiklikler yaşamıştır. Temel sanayi olarak adlandırılan enerji sektörü ve çelik sanayi üretiminin genel sanayi üretimi içindeki payı artarken, imalat sanayi olarak adlandırılan makina yapımı ve hafif sanayi üretiminin payı azalmıştır. Ukrayna sanayisi içindeki diğer önemli sektörler makina imalatı, gıda, demir-çelik, metalurji, kimyasallar, uçak ve gemi inşa sanayisidir. Makina üretimi ve kimyasallar alanlarındaki en büyük sorun, eski teknolojilerin kullanılıyor olması ve ithal edilen mallarla rekabet edilememesidir. Bu nedenle üretim istenen seviyeye ulaşamamaktadır. Fakat özelleştirme süreciyle birlikte bu alanlarda bir canlanma gözlenmektedir. İmalat sanayi içinde en hızlı büyüyen alt grup makina imalatı olmuştur. Makina imalatını kağıt ve selüloz sanayi ile ağaç ve ağaç işleme sanayi izlemiştir. Ukrayna sanayisi enerjiye oldukça bağımlıdır. Ancak, enerji girdilerinin fiyatları gelişmiş ülkelere göre nispeten daha ucuzdur.

Madencilik

Ukrayna, çok zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahiptir. Eski SSCB'nin alan olarak %2,7'sini kaplıyor olmasına rağmen mineral kaynaklar açısından eski SSCB'nin toplam mineral rezervlerinin %20'sini, dünyanın ise %5'ini elinde bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında 47 milyar ton ile kömür ilk sırayı alırken, 28 milyar ton ile demir cevheri, 1.5 milyar ton ile kireç ve kireçtaşı diğer önemli kaynaklar arasındadır. Bunların dışında titanyum, civa, sulfat ve potasyum tuzları, sülfür, granit, toromin ve kaolin gibi madenler ve toprak elementleri de önemli boyutlardadır. Ukrayna dünyanın 5. büyük demir cevheri üreticisidir ve 2. büyük magnezyum rezervlerine sahiptir. Ancak ülkenin en önemli maden kaynağı Sovyetler Birliği'nin kömür rezervlerinin %60'ını sağlayan Donbass kömür yatağıdır. Şu anda da bu yataklar Ukrayna endüstri üretiminin %12'sini oluştursa da kömür madenciliği uzun bir süredir düşüştür. Üretim 1976 yılındaki en üst seviyesine (218,2 milyon ton) ulaştıktan sonra sürekli olarak düşüş göstermiştir. Rezervlerin 45 milyar ton civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ancak kömür damarları çok derinde olup, kömür çıkartmak için gerekli olan kaynaklar yeterli seviyede değildir.

Turizm

Ukrayna'nın doğal ormanlar, mineral sular, tedavi çamuru, akarsular, göller ve deniz kıyısının bulunduğu bütün bölgeleri, turizm için değişik imkanlar sunmaktadır. Zaporozje, Donetsk, Nikolayev, Odesa, Herson ve Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin denize yakın alanlarından oluşan güney bölgesi; Poltava Bölgesini kapsayan kırsal bölge turizm imkanları bakımından en zengin bölgelerdir. Söz konusu bölgeler turizm, dinlenme tesisleri ve sağlık hizmetleri alanlarında yatırım yapmak isteyenler için dikkatle incelenmesi gereken bölgelerdir. 2003 yılı itibariyle ülkenin doğusunda kimi "sanatoryum" olarak adlandırılan ve sağlık turizmine yönelik olarak çalışan tesisler faaliyete geçmiştir. Ukrayna'nın Polonya ile birlikte Euro 2012 futbol şampiyonasına ev sahipliği yapacak olması ülkenin turizm altyapısının geliştirilmesine yönelik yatırım faaliyetlerinde artış yaratacaktır. Maçlara ev sahipliği yapmak üzere seçilen Kiev, Lviv, Dnipropetrovsk ve Donetsk kentleri ile yedek kent olarak belirlenen Odessa'da ilave otel inşaatları gerçekleştirilecek olması Türk işadamları için yeni iş fırsatları anlamına gelmektedir.

DIŞ TİCARET DENGESİ

Ukrayna'nın başlıca ihraç ürünleri; demir-çelik ve bunlardan mamul eşya, kömür, metal cevherleri, kimyasal maddeler, gübre ve gübre hammaddeleri, şeker, ayçiçeği ve ham ayçiçeği yağı, et ve demir dışı metaller. Başlıca ithalat ürünleri ise; petrol, petrol türevleri ve doğalgaz, elektrikli olmayan makine ve cihazlar, motorlu kara taşıtları, tarım makineleri ve cihazlar, ses ve görüntü cihazları, ev ve mutfak eşyası gibi elektrikli dayanıklı tüketim malları.

Ukrayna'nın dış ticaret dengesini Rusya ve eski Sovyet Cumhuriyetleri'nden ithal ettiği yakıt ve enerji kaynakları belirlemektedir. • Ukrayna'nın dış ticareti ülke grupları çerçevesinde incelendiğinde ithalatında en fazla payın %43 ile BDT ülkelerine ait olduğu görülmektedir. BDT ülkelerini sırasıyla %37 ile Avrupa, %14 ile Asya ve %3 ile Amerika izlemektedir. • Ülke grupları çerçevesinde ihracatta ise, ilk sırayı %33 ile yine BDT ülkeleri almakta, bunu sırasıyla %31 ile Avrupa, %21 ile Asya ve %6 ile Amerika izlemektedir.

UKRAYNA'NIN DIŞ TİCARETİ

Genel Durum 2012 yılı rakamları değerlendirildiğinde; Ukrayna'nın toplam dış ticaret hacminin 153,3 milyar dolara ulaőtıęı görülmektedir. Buna göre Ukrayna'nın ihracatı 2012 yılında 68,7 milyar dolar, ithalatı ise 84,6 milyar dolar olarak gerekleőtmiőtir. 2011 yılı rakamlarına göre Ukrayna ihracatı 69,4 milyar dolar, ithalatı ise 83,2 milyar dolar olmuőt, dış ticaret açığı ise 13,8 milyar dolar seviyesine ulaőtmiőtir. 2009 yılına kadar istikrarlı bir Şekilde artan Ukrayna'nın dış ticareti, küresel kriz nedeniyle 2009 yılında büyük daralma yaőtamiőtir. 2009 yılında bir önceki yıla göre ülkenin ihracatı %41, ithalatı %47 oranında küçülmüőtür. Tahminlere göre Ukrayna'nın ancak 2015 yılında 2008 yılı rakamlarına ulaőtacaęı beklenmektedir. Ukrayna dış ticaret açığı veren bir ülkedir. Ukrayna'nın dış ticaret dengesini Rusya ve eski Sovyet Cumhuriyetleri'nden ithal ettiği yakıt ve enerji kaynakları belirlemektedir. Ukrayna BDT lkeleri dışındaki ticaretinde dış ticaret fazlası vermektedir. Ülkenin baőtlica ihracat kaynağı demir ve çeliktir. Bu nedenle ülke ihracatı elik fiyatlarındaki deęiőtlimlere bağlı olarak etkilenmektedir. Ülkenin ihraç ettiği diğer önemli ürünler mineral yakıtlar, mineral yağlar, kazanlar, hayvansal ve bitkisel yağlar, hububat ile demir ve elik mamlleridir.

İHRACAT		İTHALAT	
Tahıl rnleri	3,5 milyar dolar	Sebze	2,5 milyar dolar
Ay iek yağı	905 milyon dolar	Et	495 milyon dolar
Süt rnleri ve yumurta	336 milyon dolar	Balık	446 milyon dolar
		Meyve	455 milyon dolar
		çay	187 milyon dolar
		Kakao	146 milyon dolar

TÜRKİYE-UKRAYNA DIŞ TİCARETİ

Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticari ilişkilerin temel dayanağı 4 Mayıs 1992 tarihinde imzalanan ve 20 Nisan 1994 tarihinde yürürlüğe giren Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasıdır. 2008 yılı verilerine göre Ukrayna Türkiye'nin ihracatında 15.; ithalatında ise 8. sırada yer almaktadır. Türkiye ise 2000 yılından bu yana Ukrayna'nın en çok ihracat yaptığı ilk 3 ülke arasında yer almaktadır. 2008 yılı itibariyle Türkiye Rusya Federasyonu'nun ardından Ukrayna'nın en çok ihracat yaptığı 2. ülke konumundadır. Ukrayna ile olan ticaretimizde, dış ticaret dengesi sürekli ülkemiz aleyhinde gerçekleşmektedir. Bunun temel nedeni ülkemizin Ukrayna'dan ağırlıklı olarak hammadde ithal etmesidir. Ukrayna ile AB arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasını da içeren Ortaklık Anlaşması müzakerelerine 2007 yılında başlanmıştır. Türkiye'nin Gümrük Birliği çerçevesinde AB'nin tercihli ticaret rejimlerini üstlenme yükümlülüğü ve AB ile Ukrayna arasında imzalanacak olası bir STA'nın ihracatçılarımız üzerinde yaratacağı olumsuz etkinin bertaraf edilmesi amacıyla, AB'ne paralel olarak, Türkiye ile Ukrayna arasında bir STA imzalanması yönündeki görüşmelere Haziran 2007 tarihinde başlanmıştır. Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticaret hacmi 2000 yılında 1.2 milyar \$ iken 2008 yılında 8,3 milyar \$ seviyesine ulaşmış bulunmaktadır. 2008 yılında 2.188 milyon \$ ihracatımıza karşılık, söz konusu ülkeden 6.106 milyon \$ ithalatımız bulunmaktadır. Ukrayna ile dış ticaretimiz söz konusu ülke lehine fazla vermekte olup, bu dış ticaret açığı 2008 yılında 3.919 milyon \$ olmuştur.

TÜRKİYE -UKRAYLA DIŞ TİCARET DEĞERLERİ

Yıllar	İhracat	İthalat	İkili Ticaret Hacmi	İkili Ticaret Dengesi	İhracatın İthalatı Karşısına Oranı (%)
1992	36	90	126	-54	39,8
1993	37	473	510	-435	7,9
1994	76	535	611	-459	14,3
1995	199	856	1.055	-658	23,2
1996	268	762	1.029	-494	35,1
1997	337	918	1.255	-581	36,7
1998	274	989	1.263	-714	27,7
1999	226	774	1.000	-548	29,2
2000	258	982	1.240	-723	26,3
2001	289	758	1.047	-468	38,2
2002	313	991	1.304	-678	31,6
2003	445	1.332	1.776	-887	33,4
2004	576	2.509	3.085	-1.934	22,9
2005	821	2.651	3.472	-1.830	31,0
2006	1.121	3.059	4.180	-1.938	36,7
2007	1.481	4.519	6.000	-3.038	32,8
2008	2.188	6.106	8.294	-3.919	35,8

2009	1.033	3.157	4.190	-2.123	32,7
2010	1.262	3.830	5.092	-2.568	33,0
2011	1.731	4.811	6.542	-3.080	35,9
2012	1.830	4.392	6.223	-2.562	41,6
2013	2.191	4.515	6.706	-2.324	48,5
2014	1.730	4.272	6.002	2.542	40,5

Milyar dolar

Yıllar	İhracatımız	İthalatımız	Denge	Hacim
2006	1,1	3,0	-1,9	4,1
2007	1,4	4,5	-3,0	6,0
2008	2,1	6,1	-3,9	8,2
2009	1,0	3,1	-2,1	4,1
2010	1,26	3,83	-2,57	5,09

Kaynak: TÜİK

Tarım ve Hayvancılık

Ukrayna, verimli topraklara ve uygun iklim koşullarına sahip, tarım alanında dünyada en yüksek üretim potansiyeline sahip ülkelerden biridir. Ülke topraklarının yaklaşık %55'i (33 milyon hektar) ekilebilir tarım arazisidir. Eski SSCB döneminde; tahıl üretiminin %24'ünü, şeker pancarı üretiminin %58'ini ve et ve süt üretiminin %25'ini tek başına karşılayan Ukrayna'nın şu andaki önemli tarım ürünleri tahıl, patates, şeker pancarı, ayçiçeği, soya fasulyesidir. Aynı zamanda başta ayçiçeği olmak üzere bitkisel yağlarda da eskiden olduğu gibi BDT ülkeleri içerisinde en büyük üretici konumundadır.

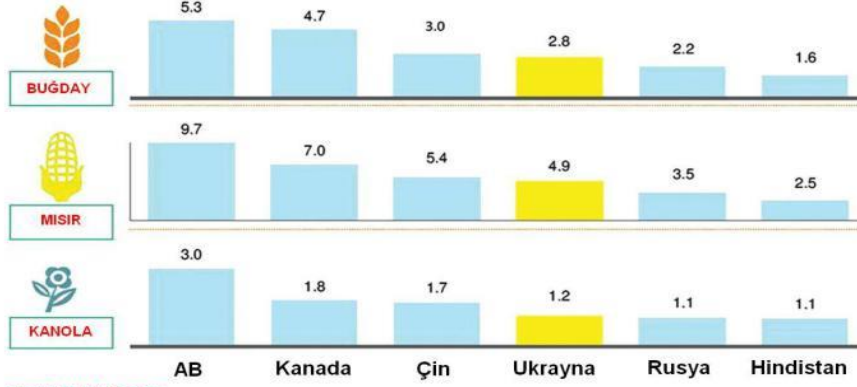
Ülke Topraklarının Kullanım Alanını Göre Dağılımı

Kullanım Alanı	%
Tarım	58
Sürekli Ürünler	2
Çayır ve Meralar	13
Ormanlık Alanlar	18
Diğer	9

Ülkelerin Tarım Ürünleri Verim Oranları

(Ton / Hektar * 2010-2014)

www.bulutali.com
Kaynak : FAOStat

SANAYİ

Doğal kaynaklarının zengin oluşu ve Sovyet dönemindeki planlama Ukrayna'yı sanayi sektöründe, her ne kadar eski ve enerji yoğun teknolojiye sahip olsa da, belirli bir gelişmişlik düzeyine getirmiştir. Ülkenin gelişmiş demir ve çelik sanayi eski SSCB'nın dökme demir üretiminin %50'sini, çelik üretiminin %40'ını ve çelik boru üretiminin %25'ini karşılamaktaydı. Yine mineral gübre üretiminin %21'ini karşılayan, bunun yanında özellikle lastik, plastik ve gübre üretiminde deneyimli bir kimya sanayi tecrübesine sahipti. Sovyetler Birliği döneminde Ukrayna'da, ağır sanayi ve savunma sanayi ön planda yer almış, ancak bağımsızlıkla birlikte merkezi otorite dağılmış ve piyasa mekanizmasının geliştirilmesinde güçlüklerle karşılaşmıştır. 1993'ten itibaren Ukrayna sanayisi yapısal değişiklikler yaşamıştır. Temel sanayi olarak adlandırılan enerji sektörü ve çelik sanayi üretiminin genel sanayi üretimi içindeki payı artarken, imalat sanayi olarak adlandırılan makina yapımı ve hafif sanayi üretiminin payı azalmıştır. Ukrayna sanayisi içindeki diğer önemli sektörler makina imalatı, gıda, demir-çelik, metalurji, kimyasallar, uçak ve gemi inşa sanayisidir. Makina üretimi ve kimyasallar alanlarındaki en büyük sorun, eski teknolojilerin kullanılıyor olması ve ithal edilen mallarla rekabet edilememesidir. Bu nedenle, üretim istenen seviyeye ulaşamamaktadır. Fakat özelleştirme süreciyle birlikte bu alanlarda bir canlanma gözlenmektedir. İmalat sanayi içinde en hızlı büyüyen alt grup makina imalatı olmuştur. Makina imalatını kağıt ve selüloz sanayi ile ağaç ve ağaç işleme sanayi izlemiştir.

MOBİLYA SEKTÖRÜ

Ukrayna'da mobilya üretimi yapılmakla birlikte önemli miktarda ithalat da gerçekleştirilmektedir. İthalat yapılan belli başlı ülkeler, İtalya, Polonya, Almanya ve

Rusya'dır. İtalyan mobilyaları, diğer ithal mobilyalara göre biraz daha yüksek fiyata satılmakta ve genelde üst gelir grubunca satın alınmaktadır. Sektörde özellikle 2002 yılından itibaren yerli üreticiler varlıklarını hissettirmeye başlamışlardır. Ukrayna, genelde Rusya Federasyonu, bazı Avrupa ülkeleri ve bazı Asya ülkelerine mobilya ihraç etmektedir. Genelde pazarın %20-60'ına küçük üreticiler sahiptir. Bu alandaki en büyük üreticiler ise Progress, KMK, Ekmi, Proun, Kianka, Dnipromobili, Jüpiter, Livs, Lagoda firmalarıdır. Oturmaya mahsus mobilyalar için %15 ve diğer mobilyalar için %15-%25 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi tahsil edilmektedir. Ayrıca, ithalatta %20 KDV alınmaktadır. Mobilya ithalatında hijyen belgesi de istenilmektedir. Bu belgeyi ithalatçının alması gerekmektedir.

MADENCİLİK

Ukrayna, çok zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahiptir. Eski SSCB'nin alan olarak %2,7'sini kaplıyor olmasına rağmen, mineral kaynaklar açısından eski SSCB'nin toplam mineral rezervlerinin %20'sini, dünyanın ise %5'ini elinde bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında 47 milyar ton ile kömür ilk sırayı alırken, 28 milyar ton ile demir cevheri, 1.5 milyar ton ile kireç ve kireçtaşı diğer önemli kaynaklar arasındadır. Bunların dışında titanyum, civa, sulfat ve potasyum tuzları, sülfür, granit, toromin ve kaolin gibi madenler ve toprak elementleri de önemli boyutlardadır. 4/33tirme Etüd Merkezi, Ukrayna dünyanın 5. büyük demir cevheri üreticisidir ve 2. büyük magnezyum rezervlerine sahiptir. Ancak ülkenin en önemli maden kaynağı Sovyetler Birliği'nin kömür rezervlerinin %60'ını sağlayan Donbass kömür yatağıdır. Şu anda da bu yataklar Ukrayna endüstri üretiminin %12'sini oluştursa da kömür madenciliği uzun bir süredir düşüştür. Üretim 1976 yılındaki en üst seviyesine (218,2 milyon ton) ulaştıktan sonra sürekli olarak düşüş göstermiştir. Rezervlerin 45 milyar ton civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ancak kömür damarları çok derinde olup, kömür çıkartmak için gerekli olan kaynaklar yeterli seviyede değildir.

TURİZM

Ukrayna'nın doğal ormanlar, mineral sular, tedavi çamuru, akarsular, göller ve deniz kıyısının bulunduğu bütün bölgeleri, turizm için değişik imkanlar sunmaktadır. Zaporozje, Donetsk, Nikolayev, Odesa, Herson ve Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin denize yakın alanlarından oluşan güney bölgesi; Poltava Bölgesini kapsayan kırsal bölge turizm imkanları bakımından en zengin bölgelerdir. Söz konusu bölgeler turizm, dinlenme tesisleri ve sağlık hizmetleri alanlarında yatırım yapmak isteyenler için dikkatle incelenmesi gereken bölgelerdir. 2003 yılı itibarıyla ülkenin doğusunda kimi "sanatoryum" olarak adlandırılan ve sağlık turizmine yönelik olarak çalışan tesisler faaliyete geçmiştir

UKRAYNA'NIN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER

ÜLKELER	DYY (Milyar)
Almanya	46.127,366
Suudi Arabistan	21.560,173
Kazakistan	15.900,000
Rusya	9.961,000
Türkiye	9.278,000
Ukrayna	6.495,000
Mısır	6.385,600
Lübnan	4.954,862
Kıbrıs	4.841,376
BAE	3.948,300
Libya	3.833,391
Iran	3.616,905
Romanya	3.453,000

 2011 yılında Ukrayna, Hedef Pazarlar arasında en çok yabancı yatırımı kendine çeken 5. ülke olmuştur.

DEĞERLENDİRME

Ukrayna'ya Aralık 2005 tarihinde Avrupa Birliği ve Mart 2006'da ABD tarafından "Pazar Ekonomisi Statüsü" tanınmıştır. 14 yıldır sürmekte olan müzkerelerin ardından Ukrayna 16 Mayıs 2008 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olmuştur. Buna karşın, küresel kriz ile siyasi istikrarsızlığın bir arada gittiği Ukrayna'da ekonomik alanda alınan bir takım önlemlerin DTÖ üyeliği ile ters düştüğü de gözlenmektedir. Ukrayna'nın büyük bir pazar olarak önemi göz önüne alındığında, firmalarımızın sadece dış ticaret yoluyla ticari ilişkilerini sürdürmesi yerine ekonomik ilişkilere de ağırlık vererek Ukrayna'da yatırıma yönelmeleri, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geleceği açısından çok önemlidir. Diğer taraftan, halen gıda, tekstil ve temizlik maddeleri gibi klasik mal gruplarında odaklanan dış ticaretimizin çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Ukrayna'ya ihracatta makine ve aksamları, inşaat malzemeleri, otomotiv yan sanayi, elektrikli ev aletleri ve çeşitli gıda maddeleri sektörlerinde büyük potansiyel bulunmaktadır. Ukrayna, makine imalatı ve bilimsel araştırma konusunda ciddi bir potansiyele sahiptir. Know-how, gelişmiş teknolojik ekipman ve bilgi teknolojileri konusunda ülkede sağlam bir altyapı söz konusudur. Ukrayna'nın ülkemize olan coğrafi yakınlığı, 47 milyonluk bir pazar teşkil etmesi, yetişmiş insan gücü, hammadde kaynaklarının zenginliği ve birçok sektördeki yeni yatırım ve modernizasyon ihtiyacı dikkate alındığında iki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde önemli bir potansiyel bulunduğu görülmektedir.

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Ukrayna iş dünyası kişisel ilişkiler üzerine kurulmuştur. Hukuki altyapının henüz tam olarak yerleştirilemediği bir ekonomide, iş ilişkilerinin kalitesi ve derinliği pazara girişin anahtarı olarak görülmektedir. Yerel bir ortakla çalışmak pazara girişte önem arz etmektedir. Pazarda hali hazırda Türk firmaları faaliyette bulunmaktadır. Gerekli ilişkileri kurmuş ve pazarı tanıyan Türk firmalarıyla çalışılması pazara girişte kullanılabilir etkili bir yöntemdir. Ülke çapında dağıtım yapan firmalar yalnız Kiev de değil Dnipropetrovsk, Donetsk, Lviv, Odessa, Zaporizhzhya ve Kharviv şehirlerinde de bulunmaktadır. İnşaat malzemeleri, elektrikli ve elektronik ev eşyaları, haberleşme sistemleri, oto yan sanayii mamulleri sektörlerinde faaliyet gösteren Türk firmalarının Ukrayna pazarına daha ciddi şekilde yönelmeleri, ofis ya da mağaza açarak satış ve dağıtım zincirleri oluşturarak ve hatta Ukraynalı firmalarla ortak yatırıma giderek bunu gerçekleştirmeleri her iki ülke çıkarları açısından önemlidir.

İŞADAMLARININ DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler Ukrayna'nın yabancı yatırımlara ihtiyaç duyduğu tarıma dayalı sanayi, imalat sanayi, elektronik sanayi ve haberleşme sektörlerinde, Türk girişimcileri ile Ukraynalı firmalar arasında işbirliği imkanları mevcuttur. İki ülke arasındaki teknik ve bilimsel işbirliğinin geliştirilmesi de, uzun dönemde ticari ve ekonomik ilişkilerimize çok büyük katkıda bulunacaktır. Bu çerçevede, inşaat malzemeleri, elektrikli ve elektronik ev eşyaları, haberleşme sistemleri, oto yan sanayii mamulleri sektörlerinde faaliyet gösteren Türk firmalarının Ukrayna pazarına daha ciddi şekilde yönelmeleri, ofis ya da mağaza açarak satış ve dağıtım zincirleri oluşturarak ve hatta Ukraynalı firmalarla ortak yatırıma giderek bunu gerçekleştirmeleri her iki ülke çıkarları açısından önemlidir. Ukrayna kayıtdışı ekonominin en fazla gözlendiği ülkeler arasında gelmektedir. Bu nedenle de firmalarımız kayıtdışıyla sürüklenmek istenmektedir. Bunun ilk ayağı gümrüklerde başlamaktadır. Oldukça caydırıcı yollar bu amaçla resmi görevlilerce kullanılmaktadır. Firmalarımızın bu konuda sabırlı olmaları uzun vadede kendi faydalarına olacak bir husustur. Zira, bir kez bu yola girildiğinde o an için çözüldüğü yanılgısına girilmesi bir süre sonra geçmisse yönelik evrakların ortaya çıkarılması ile yerini karamsarlığa bırakmaktadır. Ukrayna tarafından kayıt dışılıkla mücadele adına, ilk mücadele edilen firmalar da bu konuda faaliyet gösteren yabancı firmalar olmaktadır. Bu nedenle, kayıt dışı faaliyetler ilk etapta karlı gibi görünse de kısa bir süre sonra firmalarımıza büyük zararlar verebilmektedir. Bir takım firmaların bu nedenle tüm varıklarını kaybettikleri de bilinmektedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ukrayna Hükümeti resmi pasaporta vize uygulamamaktadır.

RESMİ TATİLLER VE ÇALIŞMA SAATLERİ

Haftalık Çalışma Saati (Ortalama) : Haftalık çalışma süresi 40 saattir. Bunun üzerindeki çalışma fazla mesai olarak kabul edilmektedir. Yıllık fazla çalışma süresi 120 saati aşamaz ve bir çalışan üst üste iki gün 4 saatten fazla mesaiye kalmaz. Fazla mesai ücreti normal saat ücretinin %200'üdür.

Resmi Tatil Günleri: 1 ve 7 Ocak dışındaki tatillerin Cumartesi ya da Pazar gününe rastlaması halinde izleyen Pazartesi günü de resmi tatil kabul edilmektedir. 1-2 Ocak: Yılbaşı 7 Ocak: Noel (Ortodoks Noeli) 8 Mart: Dünya Kadınlar Günü 17-19 Nisan: Paskalya Bayramı 1-2 Mayıs: İşçi Bayramı 9 Mayıs: Zafer Bayramı 24-25 Mayıs: Holy Trinity 28 Haziran: Anayasa Bayramı 24 Ağustos: Bağımsızlık Bayramı 31 Aralık: Yeni Yıl Arifesi